

Sygn. akt: I ACa 867/13

I ACz 1009/13

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Dorota Ochalska - Gola
Sędziowie:	SSA Anna Beniak SSA Krystyna Golinowska (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sądowy Julita Postolska

po rozpoznaniu w dniu 9 stycznia 2014 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **E. S.**

przeciwko **A. W. i R. W.**

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 10 kwietnia 2013 r. sygn. akt I C 560/12

oraz zażalenia pozwanej od postanowienia zawartego w punkcie 2 tego wyroku

1. **oddala apelację;**
2. **oddala zażalenie;**
3. **zasądza od E. S. na rzecz A. W. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;**
4. **przyznaje i nakazuje wypłacić ze środków Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Płocku na rzecz adwokata K. W. z Kancelarii Adwokackiej w P. kwotę 6642 (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa) złote z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Płocku oddalił powództwo E. S. skierowane przeciwko A. W. i R. W. o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu na rzecz powódki własności udziałów pozwanych w zabudowanej nieruchomości rolnej położonej w miejscowości G. i miejscowości M., gmina S., dla których w Sądzie Rejonowym w Płocku prowadzona jest księga wieczysta o nr (...) (pkt 1.), orzekł o pozostawieniu pozwanej A. W. przy poniesionych kosztach zastępstwa procesowego (pkt 2.) oraz przyznał pełnomocnikowi powódki koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu (pkt 3.).

Powyższe orzeczenie zapadło na podstawie ustaleń faktycznych, z których najistotniejsze przedstawiają się następująco:

Na podstawie umowy darowizny z 3 października 2006 r.(...) powódka E. S. przeniosła na rzecz pozwanych A. W. i R. W. do wspólności ustawowej małżeńskiej udział wynoszący 1/4 części zabudowanej nieruchomości rolnej położonej w miejscowości G. i miejscowości M., gmina S., powiat (...), województwo (...), oznaczonej jako działki gruntu nr: (...) o łącznej powierzchni 9, 9480 ha, dla których w Sądzie Rejonowym w Płocku prowadzona jest księga wieczysta o nr (...).

Na podstawie prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Płocku z dnia 12 stycznia 2007 r., w sprawie sygn. akt I Ns 678/03 o podział majątku wspólnego i zniesienie współwłasności pozwani stali się współwłaścicielami na zasadach wspólności ustawowej małżeńskiej w 3/4 części zabudowanej nieruchomości rolnej położonej w miejscowości G. i miejscowości M., gmina S., powiat (...), województwo (...), oznaczonej jako działki gruntu nr: (...) o łącznej powierzchni 9, 91 ha, dla których w Sądzie Rejonowym w Płocku prowadzona jest księga wieczysta o nr (...).

Pozwani zaciągnęli kredyt w wysokości 100000 zł i uiścili zasądzoną w sentencji powyższego postanowienia działowego sumę pieniężną z tytułu spłaty na rzecz współwłaściciela w 1/4 części R. S. (1) oraz zasądzoną od powódki na rzecz jej byłego męża a ojca pozwanej R. S. (1) należność z tytułu rozliczenia między byłymi małżonkami S. nakładów z jego majątku odrębnego.

Po dokonaniu darowizny powódka zamieszkała w budynku znajdującym się na przedmiotowej nieruchomości wraz z pozwanymi, korzystając z jednego pokoju, wspólnej kuchni i łazienki. Powódka w żaden sposób nie partycypuje w kosztach utrzymania domu, które w całości ponoszą pozwani. W ostatnim okresie powódka sporadycznie korzysta z nieruchomości pozwanych. Przebywa u swojego przyjaciela R. S. (2), syna K. i u znajomych państwa M..

Do czasu darowizny stosunki między stronami układały się poprawnie. Od 2009 r. dochodzi między nimi do licznych awantur, często kończącymi się interwencją policji. W 2009 r. w wyniku kolejnej awantury pomiędzy powódką, pozwaną i jej bratem K. doszło do szarpaniny i przepychanek, w wyniku których pozwana doznała obrażeń w postaci: niewielkiego krwiaka oczodołu lewego i wylewu podspójówkowego. Dla pozwanej została założona przez policję tzw. niebieska karta. Podobna sytuacja miała miejsce w 2012 r., kiedy pozwana doznała obrażeń w postaci krwiaka skóry w okolicy klatki piersiowej. Pozwana nie życzyła sobie aby do jej domu przyjeżdżał K. S., z którym pozostaje w konflikcie od czasu, kiedy ten wspierał ojca w jego działaniach przeciwko rodzinie, o czym informowała zarówno brata jak i matkę. Między stronami toczyły się sprawy o znęcanie się powódki nad pozwaną i pozwanej nad powódką. Obie zostały umorzone.

Pozwani wystąpili przeciwko powódce do sądu o wydanie pomieszczeń zajmowanych przez nią w budynku mieszkalnym w G.. Powództwo zostało uwzględnione prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Płocku z dnia 28 sierpnia 2009 r., w sprawie IC 306/09. W styczniu 2012 r. pozwani złożyli na jego podstawie wniosek egzekucyjny o wykonanie obowiązku wydania pomieszczeń.

Odwołując się do przepisu art. 898 k.c. stanowiącego podstawę materialnoprawną powództwa Sąd pierwszej instancji uznał, że poczynione w sprawie ustalenia faktyczne nie pozwalają na przyjęcie, iż uczyniona przez powódkę darowizna została skutecznie odwołana. Pozytywne ustalenie powyższej przesłanki wymaga wykazania, że po zawarciu umowy darowizny obdarowany dopuścił się względem darczyńcy rażącej niewdzięczności. Sąd podkreślił również, że podstawą takiego ustalenia nie może być subiektywna ocena darczyńcy. Przywołał wyrażone w wyroku 5 października 2000 r., II CKN 280/00 stanowisko Sądu Najwyższego, w myśl którego rażąca niewdzięczność jako przesłanka odwołania darowizny powinna być oceniona według zobiektywizowanych kryteriów, przy uwzględnieniu ogólnie przyjętych reguł zachowania i zwyczajów panujących w określonym środowisku społecznym a nie według odczuć darczyńcy. Obiektywne istnienie przejawów niewdzięczności, takich jak dopuszczenie się względem darczyńcy przestępstwa czy też naruszenie przez obdarowanego obowiązków wynikających ze stosunków osobistych łączących go z darczyńcą (art. 899 § 2 k.c.). Sąd Okręgowy podkreślił jednak, że ustalenie wystąpienia tego rodzaju przejawów niewdzięczności nie przesądza skuteczności odwołania darowizny, bowiem całokształt oceny zachowania się obdarowanego wymaga także zbadania jego przyczyn.

W złożonym pozwanym oświadczeniu o odwołaniu darowizny jako przyczynę jej odwołania powódka wskazała rażąca niewdzięczność polegającą na ignorowaniu jej próśb o pomoc materialną i mieszkaniową oraz fizyczne pozbawienie jej mieszkania wskutek wszczęcia postępowania egzekucyjnego o jego wydanie. W toku procesu powódka jednak takich zarzutów nie podtrzymała, w szczególności w zakresie ignorowania jej próśb o pomoc. Wskazywała natomiast, iż pozwani utrudniają jej zamieszkiwanie przez odcinanie jej dopływu prądu i wody, zamykanie wspólnej kuchni i łazienki, przecinanie kabla antenowego, uniemożliwianie uprawiania ogródka warzywnego oraz parkowania samochodu na podwórku, lecz swoich twierdzeń w tym zakresie, jak również faktu pobicia jej przez pozwanego nie zdołała udowodnić (art. 6 k.c.).

Powódka zarzucała również, iż pozwani wywołują awantury wyzywając ją słowami wulgarnymi, a pozwana ją bije. W ocenie Sądu pierwszej instancji, przyczyną awantur, do jakich dochodzi między stronami od kilku lat jest konflikt majątkowy. Ponadto zdaniem Sądu istotny dla oceny zachowania się stron jest również fakt, że rodzina doświadczała przez wiele lat przemocy ze strony ojca, co niewątpliwie odbiło się na psychice każdego z jej członków. Pozwana cierpi na depresję i nerwicę lękową. Boi się matki i brata, którzy żądają od pozwanych spłat dla bratanków powódki i K. S.. Żądania majątkowe stanowią rzeczywiste podłoże awantur między stronami, w czasie których strony wzajemnie kierują pod swoim adresem wulgaryzmy i wyzwiska. Pozwana udowodniła przy tym, iż w ich wyniku odniosła również fizyczne obrażenia.

Z tych względów, zdaniem Sądu Okręgowego, działania pozwanych w postaci werbalnych awantur są popełniane w rozdrażnieniu wywołanym zachowaniem się samej powódki i jej syna. Oznacza to, iż darczyńca swoim postępowaniem przyczynił się do zachowania się pozwanych, którym nie można przypisać cechy rażącej niewdzięczności. W konsekwencji powódka nie miała podstaw do odwołania darowizny a wywiezione przez nią powództwo podlegało oddaleniu.

W apelacji wniesionej od powyższego wyroku powódka zarzuciła mu:

1. błąd w ustaleniach faktycznych wynikający z wadliwej i dowolnej oceny zgromadzonych dowodów, co skutkowało przyjęciem, że pozwani nie dopuścili się względem skarżącej rażącej niewdzięczności a powódka swoim zachowaniem przyczyniła się do zachowania pozwanych,
2. naruszenie prawa materialnego tj. art. 898 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy spełnione zostały przesłanki do jego zastosowania.

Zdaniem skarżącej zebrany w sprawie i prawidłowo oceniony materiał dowodowy daje podstawy do ustalenia, że powódka jest szykanowana w domu pozwanych i nie może liczyć nie tylko na spokojne i niezakłócone zaspokajanie podstawowych potrzeb mieszkaniowych, ale też na realizację wartości rodzinnych. Uprawniony jest zatem wniosek,

że choć pozwani nie popełnili przestępstwa przeciwko powódce, to jednak rażąco naruszyli swoje obowiązki wobec niej wynikające ze stosunków rodzinnych ich łączących.

W konkluzji skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz obciążenie pozwanych kosztami procesu.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Stosownie do art. 898 k.c. stanowiącego podstawę materialnoprawną powództwa, darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności. Regulacja powyższa dotyczy przedmiotu umowy darowizny zdefiniowanej w art. 888 k.c.

Z ustaleń dokonanych przez Sąd pierwszej instancji wynika, że w dniu 3 października 2006 r. powódka zawarła z pozwanymi umowę darowizny obejmującej udział w wysokości 1/4 we współwłasności nieruchomości. W tym czasie pomiędzy powódką a jej byłym mężem R. S. (1) toczyło się postępowanie o podział majątku wspólnego i zniesienie współwłasności nieruchomości rolnej, dla której w Sądzie Rejonowym w Płocku prowadzona jest księga wieczysta (...). W wyniku dokonanej darowizny udziału w nieruchomości pozwani stali się uczestnikami wspomnianego postępowania działowego. Postanowieniem z dnia 12 stycznia 2007 r., w sprawie o sygn. akt I Ns 678/03 Sąd Rejonowy w Płocku dokonał podziału majątku wspólnego byłych małżonków S. oraz zniesienia współwłasności powyższej nieruchomości rolnej stanowiącej w dacie zamknięcia rozprawy współwłasność: E. S. w 1/2 części, R. S. (1) w 1/4 części oraz pozwanych w 1/4 części w ten sposób, że pozwani otrzymali na zasadach wspólności majątkowej małżeńskiej w całości własność przedmiotowej nieruchomości z zasądzeniem stosownej spłaty wartości udziału na rzecz wnioskodawcy R. S. (1). Orzeczenie powyższe nie zapadło w wyniku złożenia przez uczestników zgodnego wniosku w trybie art. 622 k.p.c., a więc na skutek zgodnych oświadczeń woli co do określonego sposobu zniesienia współwłasności, gdyż wnioskodawca R. S. (1) domagał się dokonania podziału nieruchomości w naturze. Natomiast uczestnicy E. S. oraz małżonkowie W. złożyli zgodne oświadczenia o przyznaniu objętej wnioskiem nieruchomości na własność małżonkom W. (akta Ns 678/03 Sądu rejonowego w Płocku. Jednocześnie powódka zrzekła się uprawnienia do otrzymania spłaty z tytułu wyrównania wartości udziałów na swoją rzecz. W ocenie Sądu Apelacyjnego, zgodne oświadczenia co do określonego sposobu zniesienia współwłasności złożone we wspomnianym trybie przed sądem w trakcie postępowania działowego należy traktować jak oświadczenia procesowe, które mogą zostać odwołane do czasu wydania merytorycznego rozstrzygnięcia.

Oświadczenie powódki o odwołaniu darowizny z powodu rażącej niewdzięczności pozwanych odnosiło się do obu wskazanych oświadczeń woli, co oznacza, że powódka traktowała zarówno oświadczenie złożone przed notariuszem (które doprowadziło do przeniesienia na rzecz pozwanych udziału wynoszącego 1/4 części nieruchomości) jak i przed sądem w postępowaniu o zniesienie współwłasności (które doprowadziło do przejścia na rzecz pozwanych udziału wynoszącego 1/2 części nieruchomości bez spłaty na rzecz powódki) jako umowy darowizny w rozumieniu art. 888 k.c. Należy zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 19 marca 2009 r., w sprawie III CSK 307/08, że umowa obligacyjna obejmująca zniesienie między współwłaścicielami współwłasności nieruchomości w wyniku nieodpłatnego przeniesienia przez jednego z nich udziałów we współwłasności na drugiego dotychczasowego współwłaściciela może być kwalifikowana jako umowa darowizny i w związku z tym należy do niej stosować także przepisy o możliwości odwołania darowizny już wykonanej (art. 898 § 1 k.c.). Wprawdzie złożenie przez uczestników postępowania nieprocesowego zgodnych oświadczeń w trybie art. 622 k.p.c. wywołuje zbliżony skutek do pozasądowego zniesienia współwłasności dokonanej w formie aktu notarialnego, jednak w przeciwieństwie do umowy o zniesienie współwłasności nie może być traktowane jako przeniesienie własności udziałów przez jednego ze współwłaścicieli na rzecz innego współwłaściciela w wyniku dokonanej przez nich czynności prawnej. Zniesienie współwłasności nieruchomości między uczestnikami postępowania w sprawie I Ns 678/03 Sądu Rejonowego w

Płocku nastąpiło na mocy orzeczenia sądu, który przyznał własność nieruchomości objętej działem pozwanym małżonkom W.. Postanowienie sądu ma charakter konstytutywny. Wskazany w postanowieniu sądu współwłaściciel uzyskuje prawo własności rzeczy z chwilą uprawomocnienia się postanowienia (art. 624 zd. 1 k.c.), nie zaś w wyniku czynności zobowiązaniowej (umowy) stron. Orzeczenie sądu, nawet wydane wskutek złożenia zgodnego wniosku co do sposobu podziału majątku objętego współwłasnością nie może być w drodze analogii kwalifikowane jako czynność prawna o charakterze obligacyjnym. Do przejścia własności udziału wynoszącego 1/2 części nieruchomości na rzecz pozwanych nie doszło bowiem wskutek złożenia przez powódkę wspomnianego oświadczenia procesowego, lecz w następstwie wydania przez sąd postanowienia działowego. Prawno – rzeczowy skutek w postaci przejścia własności udziałów nastąpił zatem w wyniku wydania przez sąd orzeczenia, mocą którego pozwani zostali ustanowieni jedynymi właścicielami przedmiotowej nieruchomości. Zgodnie zaś z art. 212 § 2 k.c. przyznanie nieruchomości na rzecz jednego ze współwłaścicieli rodzi obowiązek spłaty pozostałych. W wyniku oświadczenia powódki o rezygnacji z należnej jej spłaty przesunięcie na rzecz pozwanych udziału należącego do niej udziału we współwłasności w 1/2 części miało charakter nieodpłatny. W tych warunkach jeśli przy okazji rozstrzygnięcia o zniesieniu współwłasności przedmiotowej nieruchomości można mówić o darowiźnie między stronami, to należy uznać że przedmiotem przysporzenia była jedynie zapłata kwoty pieniężnej z tytułu spłaty.

Z tych względów należy uznać, że w odniesieniu do nabycia przez pozwanych udziału wynoszącego 1/2 części nieruchomości na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Płocku w sprawie I Ns 678/03 nie ma możliwości zastosowania przepisów o darowiźnie, w tym art. 898 k.c. o odwołaniu darowizny.

Przechodząc do zarzutów podniesionych w apelacji Sąd odwoławczy podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy, przyjmując je za własne. Brak jest podstaw do podzielenia podniesionego przez skarżącą zarzutu naruszenia prawa procesowego. Sąd pierwszej instancji dokonał wszechstronnej oceny materiału dowodowego zgodnie z regułami określonymi w art. 233 § 1 k.p.c. Dokonując szczegółowych ustaleń dotyczących wzajemnych relacji stron Sąd pierwszej instancji stwierdził, że od kilku lat narasta między nimi konflikt. Dochodzi między nimi do awantur, w czasie których powódka i pozwana wzajemnie kierują pod swoim adresem wyzwiska. Za przekonującą uznać należy ocenę Sądu Okręgowego, że sytuacja taka w dużej mierze wynika z postępowania powódki, zaś zachowanie się pozwanej stanowi jedynie reakcję na nieprzyjazne gesty ze strony matki.

Zauważyć należy, że w wyniku wyżej opisanych przesunięć majątkowych powódka nie zachowała prawa do korzystania z przedmiotowej nieruchomości ani w zakresie zaspokajania swoich potrzeb mieszkaniowych, ani użytkowania jej w inny sposób. Na jej rzecz nie ustanowiono ograniczonego prawa rzeczowego ani nie zastrzeżono wężła obligacyjnego, na mocy którego miałaby tego rodzaju uprawnienie. Mimo tego skarżąca posiadała w budynku znajdującym się na posesji wydzielony pokój, który zapewniał jej możliwość zaspokajania swoich potrzeb mieszkaniowych. Powódka nie sprostowała ciężarowi dowodowemu wykazania, że pozwani utrudniali jej korzystanie z mieszkania. Należy podzielić wnioski Sądu pierwszej instancji, że niewiarygodne i niepotwierdzone żadnym innym dowodem są twierdzenia skarżącej, iż pozwani odcinali jej dopływ energii elektrycznej i wody. Oczywiście okoliczność, że z uwagi na rodzaj instalacji mediów w przedmiotowym budynku technicznie możliwe jest wyłączenie dopływu energii elektrycznej i wody w całym domu, nie wyklucza podejmowania takich działań, choć byłyby one nie tylko nieracjonalne ale też uciążliwe dla samych pozwanych, którzy mieszkają w nim wraz z córką w wieku szkolnym. Poza tym nie sposób wyobrazić sobie, aby tego rodzaju sytuacje uszły uwadze świadków, którzy odwiedzali powódkę. Z łazienki korzystali zarówno syn powódki jak i jego narzeczona. Nie byłoby to możliwe w razie odcięcia mediów w całym domu. Żaden ze świadków, w szczególności K. S. nie widział też aby pozwani zamykali kuchnię lub łazienkę na klucz. Podobnie prawidłowy jest wniosek o nieudowodnieniu podniesionych przez skarżącą twierdzeń dotyczących pozostałych utrudnień w korzystaniu z nieruchomości.

Poza sporem pozostaje okoliczność, że pozwani wystąpili do sądu o nakazanie eksmisji powódki. Skorzystanie przez nich z powyższego prawa nie zostało jednak uznane za sprzeczne z klauzulą z art. 5 k.c. i w dniu 28 sierpnia 2009 r. pozwani uzyskali wyrok nakazujący powódce opróżnienie pomieszczeń zajmowanych w ich domu, jednak przez 2,5 roku nie korzystali z możliwości wszczęcia na jego podstawie postępowania egzekucyjnego. Co charakterystyczne powódka skierowała do małżonków W. oświadczenie o odwołaniu darowizny dopiero po wszczęciu

na wniosek pozwanych egzekucji mającej na celu wykonanie obowiązku opróżnienia pomieszczeń. Zarzuciła w jego treści ignorowanie jej próśb o pomoc, jednocześnie nie podjęła w rozpoznawanej sprawie próby wykazania, kiedy takie próśby kierowała i czego dotyczyły. W żadnym razie skorzystania przez pozwanych z uprawnienia do wszczęcia postępowania egzekucyjnego wobec uzyskania tytułu wykonawczego nie można uznać za przejaw rażącej niewdzięczności, gdyż tego rodzaju działanie wierzyciela nie może być postrzegane jako sprzeczne z prawem. W okolicznościach sprawy nie może być również kwalifikowane jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, skoro pozwani w opisany sposób po upływie znacznego okresu od daty uzyskania tytułu egzekucyjnego, bronią się przed nieakceptowanymi i nieprzyjaznymi działaniami ze strony samej skarżącej.

Jak trafnie ustalił Sąd pierwszej instancji wkrótce po zakończeniu postępowania o zniesienie współwłasności powódka zaczęła kierować wobec pozwanych żądania majątkowe zmierzające do podziału uzyskanej przez nich w wyniku darowizny i zniesienia współwłasności nieruchomości w celu rozliczenia się z bratem oraz braćmi stryjecznymi (bratankami powódki). Nie negując, że darczyńca może oczekiwać od obdarowanego wdzięczności za okazaną szczodroblewość oraz udzielenie mu pomocy w sprawach życiowych, zwłaszcza gdy łączą ich bliskie więzy rodzinne rodzące określone obowiązki w tym zakresie, nie sposób przyjąć, aby obdarowany musiał liczyć się ze zmianą planów majątkowych byłej właścicielki w stosunku do przedmiotu darowizny. Pamiętać należy, że okoliczności rozpoznawanej sprawy sąd o tyle szczególne, iż zarówno powódka jak i jej córka, pozwana A. W. były ofiarami przemocy ze strony R. S. (1), który został skazany nie tylko za przestępstwo znęcania się nad rodziną, ale też za usiłowanie zabójstwa powódki. W tym czasie ojca wspierał K. S., co wywołało trwający do chwili obecnej konflikt z siostrą. W konflikcie z synem pozostawała również skarżąca, która następnie przebaczyła synowi. Przebaczenie jest jednak aktem osobistym i powódka nie może oczekiwać, że do nowej sytuacji dostosuje się jej córka, która – co jest bezsporne - została skrzywdzona w przeszłości przez ojca i brata. Skarżąca ma przy tym świadomość, iż córka jest osobą schorowaną, od wielu lat leczy się z powodu depresji i nerwicy lękowej, co jest między innymi wynikiem urazów psychicznych, których sprawcą był jej ojciec. W tych warunkach na dezaprobatę zasługuje działanie powódki, która ignoruje próśby córki o niezapraszanie do jej domu brata. Okoliczność, że w jego obecności dochodzi do awantur nierzadko związanych z szarpaniną jest bezsporna, co spowodowało, że interweniujący funkcjonariusze policji założyli pozwanej jako ofierze przemocy tzw. niebieską kartę. Pozwana wykazała też zaświadczeniami lekarskimi, że w trakcie tych awantur doznała określonych obrażeń ciała.

Z tych wszystkich względów, choć nie można negować uchybień w zachowaniu się pozwanej wobec powódki, to - w ocenie Sądu Apelacyjnego - nie wykraczają one poza wytyczone przez orzecznictwo ramy trwałego konfliktu rodzinnego. W tych ramach, jako potwierdzenie nagannych zachowań pozwanej wobec matki należy także traktować awanturę z 2009 r., której przebieg ma odzwierciedlać złożona przez powódkę płyta CD, choć nie sposób nie podzielić wątpliwości strony pozwanej co do przyczyn powstania tego nagrania. Potwierdza ono jednak dopuszczanie się prowokacji wobec niestabilnej psychicznie pozwanej, obawiającej się swojego brata, którego matka wbrew jej woli zapraszała do domu zajmowanego przez strony. Analizując zagadnienie rażącej niewdzięczności pozwanych w płaszczyźnie świadczenia powódce odpowiedniej pomocy nie można nie dostrzec, że pozwana ujawniała gotowość takiej pomocy poprzez przyjęcie matki do domu i zapewnienie jej odpowiednich warunków bytowych, natomiast jej świadczenie zostało obecnie rozluźnione jedynie w wyniku powstałego konfliktu na tle majątkowym i osobistym, lecz dotyczącym przede wszystkim brata i zgłaszanych przez niego roszczeń do majątku po rodzicach. Sama powódka przyznała, że obecnie rzadko przebywa w domu córki i zięcia, w szczególności dlatego, że związała się ze świadkiem R. S. (2). Niezależnie od negatywnego stosunku do powódki manifestowanego przez świadka A. K. (1), córką R. S. (2) potwierdziła ona związek powódki z ojcem, co właśnie stało się przyczyną konfliktu między nimi (zeznania świadka A. K. k. 146 – 147). Świadek R. S. (2) przyznał, że powódka często nocuje u niego, twierdząc jednocześnie „raczej nie jesteśmy parą” (zeznania k. 183). W tych warunkach uznać należało, że Sąd Okręgowy zasadnie stwierdził, że nie istnieją podstawy do przypisania zachowania się pozwany cech rażącej niewdzięczności w rozumieniu art. 898 § 1 k.c. Postępowanie dowodowe wykazało bowiem, że powódka swoim zachowaniem się prowokowała nieporozumienia i formułowała niestosowne oceny i żądania pod adresem córki.

Z tych wszystkich względów bezpodstawne okazało się twierdzenie skarżącej, że w zachowaniu się wobec niej pozwanych wystąpiły cechy rażącej niewdzięczności w rozumieniu art. 898 § 1 k.c.

Mając powyższe na uwadze apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. Na koszty składa się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanej w wysokości minimalnej obliczonej na podstawie § 13 pkt1 ppkt 2 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r., poz. 461). O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym orzeczono w myśl § 19 w zw. z § 13 pkt1 ppkt 2 i § 6 pkt 7 powołanego wyżej rozporządzenia.